អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

ថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧

សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសំណុំរឿង០០៣

នៅថ្ងៃទី១៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងអន្តរជាតិ បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ខ្លួនក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចស៊ើបសួរលើ មាស មុត។ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរត្រូវបានចេញដោយសហព្រះរាជអាជ្ញានៅពេលបិទកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយស្នើឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំជម្រះ ឬលើកលែងការចោទប្រកាន់។ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ សហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរបានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ដោយឆ្លុះបញ្ចាំងទស្សនៈខុសគ្នាអំពីថាតើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះប្រឆាំងនឹង មាស មុត ដែរឬយ៉ាងណា។

វិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក ចែងថា ទោះបីជាដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានដាក់ជាការសម្ងាត់ក៏ដោយ ក៏សហព្រះរាជអាជ្ញា អាចបញ្ចេញនូវសេចក្តីសង្ខេបអំពីគោលបំណងនៃសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនជូនសាធារណជនបានដែរ។ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃតម្លាភាពដល់សាធារណជន សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សូមផ្តល់ជូននូវសេចក្តីសង្ខេបព័ត៌មានដូចខាងក្រោមដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ខ្លួន ទាក់ទងនឹងកិច្ចស៊ើបសួរក្នុងសំណុំរឿង មាស មុត។ សូមអ្នកអានជ្រាបថា សេចក្តីសង្ខេបខាងក្រោមនេះ មិនរាប់បញ្ចូលនូវទស្សនៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ (ដែលត្រូវបានសង្ខេបនៅក្នុងសេចក្តីសង្ខេបជាសាធារណៈដាច់ដោយឡែក) និងមេធាវីការពារក្តី ហើយក៏មិនមែនមានចេតនាឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីទស្សនៈរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែរ ដោយសារពួកគាត់នឹងធ្វើការកំណត់លើបញ្ហាទាំងអស់នេះដោយពួកគាត់ផ្ទាល់។

ពេលនេះ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា បានដាក់ហើយ។

មេធាវីការពារក្តី មាស មុត នឹងមានឱកាសឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានទាំងនេះជាមួយនឹងទស្សនៈរបស់ខ្លួនអំពីច្បាប់ និងភ័ស្តុតាង។ បន្ទាប់មក វាអាស្រ័យលើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលនឹងត្រូវសម្រេចថាតើ មាស មុត ត្រូវដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ឬយ៉ាងណា និងថាតើការស៊ើបអង្កេតនេះបានបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់គាត់ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ដល់បទដ្ឋានដែលតម្រូវដើម្បីចោទប្រកាន់គាត់ និងបញ្ជូនខ្លួនគាត់ទៅជំនុំជម្រះ ឬយ៉ាងណា។ ដូចគ្នាទៅនឹងជនត្រូវចោទ និងជនជាប់ចោទទាំងអស់នៅ អ.វ.ត.ក ដែរ មាស មុត នៅតែរក្សាការសន្មតថាគ្មានទោសដដែលដែលវានឹងត្រូវអស់ តែនៅពេលណាដែលពិរុទ្ធភាពរបស់គាត់ត្រូវបានរកឃើញនៅពេលសវនាការ និងត្រូវបានតម្កល់តាមរយៈបណ្តឹងសាទុក្ខណាមួយប៉ុណ្ណោះ។

យុត្តាធិការបុគ្គល

ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា មានភ័ស្តុតាងបញ្ជាក់ថា មាស មុត គឺទាំងជា "មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់"ផង និងទាំងជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល "ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត" នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលបានប្រព្រឹត្តនៅចន្លោះថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ និងថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលស្ថិតនៅក្នុងនិយមន័យនៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក ដូច្នេះ គឺស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក។

ដីកាសន្និដ្ឋានចង្អុលបង្ហាញថា នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មាស មុត បានកាន់មុខតំណែងយោធា និងនយោបាយថ្នាក់ខ្ពស់ជាច្រើន ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់តំបន់ ដែលបានធ្វើឲ្យគាត់ក្លាយជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ និងជាជនដ៏មានអំណាចម្នាក់នៃរបបនេះ។ មាស មុត បានធ្វើជាមេបញ្ជាការជាន់ខ្ពស់យោធារួចជាស្រេចក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ពេលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច។ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបនេះ គាត់ត្រូវបានតំឡើងមុខតំណែងផ្នែកយោធា និងនយោបាយកាន់តែខ្ពស់ថែមទៀត។ មាស មុត បានប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិអំណាចពីតួនាទីដ៏មានឥទ្ធិពលដែលកាន់តែកើនឡើងនេះ ដើម្បីអនុវត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដូចបានរៀបរាប់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ។

ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ មាស មុត គឺជាលេខាកងពលធំ ១៦៤ ដែលជាកងពលធំដ៏ធំជាងគេនៅក្នុងកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា។ កងពលធំ ១៦៤ មានទ័ពរហូតដល់ ១០,០០០នាក់ និងរួមបញ្ចូលទាំងកងទ័ពជើងទឹករបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ក្នុងពេលដំណាលគ្នា មាស មុត កាន់មុខតំណែងជាលេខាតំបន់ស្វយ័តកំពង់សោម ដែល

មានជនស៊ីវិលពី៨០០០-៩០០០នាក់ ស្ថិតនៅក្រោមសិទ្ធិអំណាចរបស់គាត់ផ្ទាល់។ ក្រោយមកទៀត នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការបោសសម្អាតផ្ទៃក្នុងរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មាស មុត ក៏ត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិអំណាចលើតំបន់យ៉ាងធំនៃតំបន់ស្វយ័ត ៥០៥ (ខេត្តក្រចេះ)។ នៅថ្នាក់ជាតិវិញ មាស មុត ត្រូវបានតែងតាំងក្នុងគណៈមជ្ឈិម បកក។ បន្ទាប់មកក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ គាត់បានក្លាយជាអនុលេខានៃអគ្គបញ្ជាការកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជា ដែលជាមុខតំណែងយោធាដ៏សំខាន់បំផុតមួយនៅក្នុងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមានសិទ្ធិអំណាចចេញបញ្ជាដល់អង្គភាពកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជាទាំងអស់នៅទូទាំងប្រទេសទាំងមូល។ តាមទស្សនៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដោយសារឋានន្តរសក្តិក្នុងជួរកងទ័ពនិងនយោបាយរបស់គាត់ មាស មុត គឺជាមនុស្សម្នាក់ក្នុងចំណោមកម្មាភិបាលដ៏មានអំណាច និងមានឥទ្ធិពលបំផុត ឬ “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” ដែលស្ថិតនៅលើកំពូលនៃឋានានុក្រម បកក។

ដីកាសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏បានអះអាងផងដែរថា មាស មុត គឺជាបុគ្គលម្នាក់ដែលស្ថិតក្នុងចំណោមបុគ្គលនៃ “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ មុខតំណែងនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ មាស មុត បានផ្តល់នូវលទ្ធភាពឲ្យគាត់អាចធ្វើការរួមចំណែកជាដុំកំភួនចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងប្រជជនស៊ីវិលកម្ពុជា បុគ្គលិកយោធានៃកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជារាប់ពាន់នាក់ និងជនបរទេស ជាពិសេសគឺជនជាតិវៀតណាម និងថៃ។

សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏បានលើកអំពីការព្រួយបារម្ភថាតើ ការបញ្ជូន មាស មុត ទៅជំនុំជម្រះនឹងនាំឲ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងណានោះផងដែរ ក្នុងការ “ស្វែងរកយុត្តិធម៌ និងផ្សះផ្សាជាតិ ស្ថេរភាព សន្តិភាព និងសន្តិសុខជាតិ”។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានកត់សំគាល់ថា ការកាត់ទោស និងការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារមួយជីវិតដែលបានដាក់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០១(ប្រឆាំងនឹង កាំង ហ្កេកអ៊ាវ *ហៅ* ឌុច) និងសំណុំរឿង០០២/០១ (ប្រឆាំងនឹង នួន ជា និងខៀវ សំផន) មិនមានអនុភាពអវិជ្ជមានទៅលើការផ្សះផ្សាជាតិ ស្ថេរភាព សន្តិភាព ឬសន្តិសុខជាតិឡើយ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញត្រូវបានកោតសរសើរជាញឹកញាប់ចំពោះអនុភាពជាវិជ្ជមានជាច្រើនរបស់វា រួមទាំងការផ្តល់ជូនដល់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហមនៅកម្ពុជា នូវវិធានការយុត្តិធម៌ខ្លះៗផងដែរ។ ជាងនេះទៀត គ្មានប្រតិកម្មអវិជ្ជមានពីសាធារណជនចំពោះការបង្ហាញ មាស មុត និងជនសង្ស័យដទៃទៀតដែលត្រូវបានដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមកិច្ចស៊ើបសួរក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ នោះឡើយ។

សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិជឿថា ដីកាបញ្ជូនខ្លួន មាស មុត ទៅជំនុំជម្រះ នឹងមិនប៉ះពាល់ដល់ការផ្សះផ្សាជាតិ ស្ថេរភាព សន្តិភាព ឬ សន្តិសុខជាតិនៅកម្ពុជាឡើយ។ ផ្ទុយមកវិញ យើងជឿថា កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីដាក់ឲ្យមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឲ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏រង្គាលចំពោះសកម្មភាពរបស់ពួកគេ នឹងបង្កើនទំនុកចិត្តសាធារណជនឲ្យមានជំនឿយ៉ាងមុតមាំថា បុគ្គលដ៏មានឥទ្ធពលមិនអាចគេចវេះជារៀងរហូតពីការទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនានាឡើយ និងថាយុត្តិធម៌នឹងត្រូវសម្រេចបាន។

ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ

នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានផ្តល់ការវិភាគនៅលើភ័ស្តុតាងនានាដែលប្រមូលបាននៅក្នុងពេលស៊ើបសួរ និងការពន្យល់មួយទាក់ទងនឹងមូលហេតុ ដែលបើតាមទស្សនៈរបស់គាត់ ថាហេតុអ្វីបានជាវាបានកំណត់អំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ មាស មុត ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនានាដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ទៅនឹងបទដ្ឋានចាំបាច់ដែលត្រូវនាំខ្លួនគាត់ទៅជំនុំជម្រះ។

សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើកទឡ្ហីករណ៍ថា មាស មុត គួរត្រូវបញ្ជូនខ្លួនទៅជំនុំជម្រះ និងកាត់សេចក្តីចំពោះបទប្រល័យពូជសាសន៍លើក្រុមជនជាតិវៀតណាម នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងរូបភាពជាអំពើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត (ជាពិសេស ការប្រព្រឹត្តដោយអមនុស្សធម៌ ការធ្វើឲ្យបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈនៅក្នុងបរិបទនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ) និងការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩។

កិច្ចស៊ើបសួរដែលផ្តោតទៅលើតួនាទីរបស់ មាស មុត នៅក្នុងការបោសសម្អាតរបស់ បកក ជាចម្បងគឺទៅលើកងពលធំនៃកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា រួមទាំងកងពលធំរបស់គាត់ផ្ទាល់ គឺកងពលធំ ១៦៤ និងកងពលធំ ១១៧ ដែលមានមូលដ្ឋាននៅក្នុងតំបន់ ៥០៥ មន្ទីសន្តិសុខចំនួនពីរ និងទីតាំងការដ្ឋាន ហើយនឹងតំបន់បង្កបង្កើនផលកសិកម្មជាច្រើនកន្លែងនៅតំបន់ស្វយ័តកំពង់សោម ព្រមទាំងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងជនទាំងឡាយដែលគេបានចាប់ខ្លួនពីសមុទ្រ និងពីកោះនានាដែលបានទាមទារដោយកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ កិច្ចស៊ើបសួរដែលបានបង្កើតឡើងនូវភ័ស្តុតាងដែលគួរឲ្យជឿជាក់បានថា មាស មុត បានអនុញ្ញាតឲ្យមានការបញ្ជូនខ្លួនជនរងគ្រោះរបស់គាត់ជាច្រើន ទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខធំជាងគេ និងដ៏អសោចបំផុតរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺ ស-២១ នៅភ្នំពេញ ដែលគេបានដឹងឮថាពួកគាត់ត្រូវបានឃុំឃាំងក្នុងលក្ខខណ្ឌដ៏អមនុស្សធម៌ ធ្វើទារុណកម្ម

និងសម្លាប់ចោល។ ឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ មាស មុត មិនមែននៅដាច់ឆ្ងាយពីគេ ឬក៏មិនជាប់ទាក់ទងគ្នានោះដែរ ប៉ុន្តែ វាគឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់នៅទូទាំងចិរវេលានៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទាំងមូល ដែលជាផ្នែកនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញជាប្រព័ន្ធទៅលើប្រជាជន។

1. <u>ការបោសសម្អាតកងពលធំ ១៦៤៖</u> មាស មុត បានអនុមតិ និងបានអនុវត្តគោលនយោបាយ បកក ដើម្បីបោសសម្អាតអ្នកដែលគេហៅថា "ខ្មាំង" ពីក្នុងជួរនៃកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា ដោយការអនុវត្តការបោសសម្អាតជាប្រព័ន្ធលើកងពលធំ ១៦៤ របស់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ តាមរយៈការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ការចាប់ខ្លួន ការឃុំឃាំង ការធ្វើឲ្យទៅជាទាសសករ និងការសម្លាប់កម្មាភិបាលជាច្រើនដែលគេសង្ស័យថា មិនស្មោះត្រង់ចំពោះមេដឹកនាំ បកក។ មាស មុត ជាអ្នកដែលបានមើលការខុសត្រូវលើការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងនៃជនរងគ្រោះជាច្រើននាក់នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់ខ្លួនផ្ទាល់នៃកងពលធំ ១៦៤ រួមទាំងអ្នកនៅវត្តឥន្ទញ្ញានក្នុងទីក្រុងកំពង់សោម វត្តទឹកសាប និងស្ទឹងហាវ និងបានប្រគល់បុគ្គលិកកងពលធំ ១៦៤ យ៉ាងហោចណាស់ចំនួន ៦៧នាក់ ទៅឲ្យមន្ទីរស-២១។ អ្នកដទៃជាច្រើនទៀតត្រូវបានធ្វើឲ្យទៅជាទាសករនៅតាមការដ្ឋានជាច្រើននៅក្នុងតំបន់ស្វយ័តកំពង់សោម។

2. <u>មន្ទីរសន្តិសុខវត្តឥន្ទញ្ញាន</u> គឺជាមន្ទីរឃុំឃាំងមួយដែលបានធ្វើប្រតិបត្តិការដោយកងពលធំ ១៦៤ ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅចម្ងាយប្រហែលពីរគីឡូម៉ែត្រពីទីស្នាក់ការកងពលធំ និងផ្ទះរបស់ មាស មុត នៅក្នុងក្រុងកំពង់សោម។ អតីតវត្តនេះត្រូវបានគេប្រើជាមន្ទីរឃុំឃាំង ដែលមានលក្ខណៈដ៏អមនុស្សធម៌បំផុត ការធ្វើទារុណកម្មនិងការសម្លាប់។ មានអ្នកទោសខ្លះមិនត្រូវបានគេសម្លាប់នៅនឹងកន្លែងទេ តែផ្ទុយទៅវិញត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ដើម្បីធ្វើទារុណកម្មបន្ថែម និងសម្លាប់ចោល។

3. <u>មន្ទីរសន្តិសុខទឹកសាប</u> គឺជាគុកទីពីរនៅក្នុងតំបន់ស្វយ័តកំពង់សោម ដែល មាស មុត និងអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់គាត់បានដាក់ទណ្ឌកម្មដល់អ្នកដែលមើលឃើញថាជា"ខ្មាំង"នៃរដ្ឋកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ បុគ្គលិកយោធា និងប្រជាជនស៊ីវិល ត្រូវបានគេដាក់ឲ្យទៅជាទាសករនៅក្នុងសហករណ៍ជិតខាងនោះ អតីតមន្ត្រីរដ្ឋការ លន់ នល់ និងពួកជនបរទេសដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅតាមសមុទ្រ ត្រូវបានដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ស្ថិតនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌអមនុស្សធម៌ ការធ្វើទារុណកម្ម និងត្រូវបានសម្លាប់ចោល។ ជនរងគ្រោះជាច្រើនដែលបានយកទៅកាន់ទឹកសាបគឺត្រូវបានសម្លាប់ចោលនៅពេលទៅដល់កន្លែងនោះ។

សាកសពរាប់រយនាក់ត្រូវបានគេឃើញនៅទីជិតខាងមន្ទីរសន្តិសុខនោះ នៅក្រោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលជាច្រើនបានកប់នៅក្នុងរណ្តៅរាក់ៗនៅក្រោមដើមទុរេន និងដើមសាវម៉ាវ។

4. <u>ការដ្ឋានពលកម្មនៅស្ទឹងហាវ</u>៖ គឺជាបណ្តុំការដ្ឋានពលកម្ម និងឧបករណ៍សម្រួលពាក់ព័ន្ធ ដែលបានដំណើរការដោយកងពល១៦៤ នៅភាគខាងជើងនៃតំបន់កំពង់សោម។ នៅតាមទីកន្លែងទាំងនេះ មាស មុត និងអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់បានបង្ខំពួកទាហានរំសាយនៃកងពល១៦៤ ឲ្យធ្វើការរហូតដល់បាក់កម្លាំងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌអមនុស្សធម៌ ដែលមានតម្លៃស្មើនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៃការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ។ កម្មករទាំងនេះបានរស់នៅក្រោមការគំរាមកំហែងជាប់ជាប្រចាំ ដោយការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម និងការសម្លាប់ចោលនៅតាមគុកមូលដ្ឋាន ដែលជាមន្ទីរសន្តិសុខមួយក្នុងចំណោមមន្ទីរសន្តិសុខដទៃទៀតនៅកំពង់សោម ឬមួយនៅក្នុងករណីខ្លះទៀត គឺនៅ ស-២១។

5. <u>ការដ្ឋានពលកម្មនៅតំបន់រាម</u>៖ គឺជាតំបន់ផលិតកម្មកសិផលចម្បង នៅក្រោមការត្រួតត្រារបស់ មាស មុត ដែលពួកទាហានរំសាយ និងប្រជាជនស៊ីវិល ត្រូវបានដាក់ឲ្យទៅជាទាសករនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌអមនុស្សធម៌ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីឲ្យធ្វើស្រែចំការសម្រាប់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងសាងសង់ប្រព័ន្ធស្រោចស្រពទឹក(ឧទាហរណ៍ ទំនប់ ព្រែកជីក)។ អ្នកធ្វើការត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយសារ “កំហុស” បន្តិចបន្តួចដែលគេបានមើលឃើញ ហើយនិង ឬមួយត្រូវបានសម្លាប់ចោលនៅទីកន្លែងសម្លាប់មួយនៅក្បែរនោះ ឬមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១។

6. <u>ការបោសសម្អាតកងពល១១៧ និង តំបន់៥០៥</u>៖ មាស មុត ត្រូវបានចាត់តាំងដោយមេដឹកនាំ បកក ឲ្យទទួលខុសត្រូវលើកងពល១១៧ និង តំបន់៥០៥ (ខេត្តក្រចេះ) នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៨។ គាត់បានបោសសម្អាតកងពល និងមេដឹកនាំតំបន់ពីមុន ដោយបានបញ្ជូនពួកនោះភាគច្រើនទៅកាន់ស-២១ ដែលជាកន្លែងពួកគាត់ត្រូវបានគេធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ចោល។ ក្រោយមក មាស មុត បានចាត់តាំងមេបញ្ជាការកងវរៈសេនាធំនៃកងពល១៦៤ របស់គាត់ ធ្វើជាលេខាទាំងកងពល និងតំបន់ ហើយបាននាំយកនូវកងទ័ពកងពល១៦៤ ទៅកាន់ទីកន្លែងនោះ។ កងកម្លាំងរបស់ មាស មុត បានបន្តបោសសម្អាតពួកថ្នាក់ក្រោម រួមមាន ប្រធានឃុំនៃតំបន់៥០៥ ប្រជាជនស៊ីវិល និងពួកយុទ្ធជនកងពល១១៧។ មាស មុត ក៏បានបន្តការវាយប្រហារប្រល័យពូជសាសន៍ផងដែរ ប្រឆាំងនឹងជនជាតិវៀតណាម ដោយបានបញ្ជូនជនជាតិវៀតណាមដែលបានចាប់ខ្លួននៅក្រចេះទៅកាន់ ស-២១។

7. <u>ការបោសសម្អាតកងពលនៃកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជាដទៃទៀត</u>៖ មាស មុត បានសម្របសម្រួលជាមួយនឹងអគ្គសេនាធិការ មេបញ្ជាការកងពលមជ្ឈិម និងកងវរៈសេនាធំឯករាជ ដើម្បីអនុវត្តផែនការឧក្រិដ្ឋបោសសម្អាតកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជា ដោយការចាប់ខ្លួន ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម និងការសម្លាប់សមាជិកកងពលមជ្ឈិម និងកងវរសេនាធំឯករាជ្យនៃកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជា ដែលត្រូវបានសង្ស័យថាជាជនក្បត់ ឬបើពុំនោះទេ ថាជាខ្មាំងរបស់ បកក ដោយពុំមានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតាមច្បាប់ណាមួយឡើយ។ មាស មុត បានអនុវត្តផែនការនោះនៅតាមការប្រជុំឃោធានានា និងអនុវត្តវានៅក្នុងតំបន់ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់។ ក្នុងឋានៈជាអ្នកចូលរួមចំណែកដ៏សំខាន់ក្នុងសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមនេះ មាស មុត មានការទទួលខុសត្រូវចំពោះអ្នកទោសនៃកងទ័ពបដិវត្តកម្ពុជាដទៃទៀត ជាង ៤.៨០០ នាក់ បន្ថែមទៅលើពួកដែលមកពីកងពល ១៦៤ និង ១១៧ ផង ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ ស-២១។

8. <u>ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងពួកជនដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ដោយកងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងសមុទ្រ និងនៅតាមកោះដែលបានអះអាងដោយកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ</u>៖ ក្នុងឋានៈជាមេបញ្ជាការកងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មាស មុត បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងការផ្តោតគោលដៅទៅលើការចាប់ខ្លួន ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម និងការសម្លាប់ជនរងគ្រោះរាប់ពាន់នាក់ រួមមាន ជនជាតិវៀតណាម ថៃ និងជនបរទេសដទៃទៀត ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅក្នុងសមុទ្រឆ្ងាយពីកោះនៃប្រទេសកម្ពុជា និងនៅលើកោះរបស់ខ្លួន។ ការសម្លាប់បានកើតឡើងនៅតាមសមុទ្រ ឬនៅតាមកោះរបស់កម្ពុជាណាមួយ នៅតាមចំការទុរេន ឬចំការដូងណាមួយ នៅក្នុងតំបន់ស្វយ័តកំពង់សោម ឬមួយក៏នៅមន្ទីរ ស-២១។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានអះអាងបន្ថែមទៀតថា ភ័ស្តុតាងបង្ហាញអំពីការទទួលខុសត្រូវខាងព្រហ្មទណ្ឌរបស់ មាស មុត ចំពោះអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈនៅតំបន់ស្វយ័តកំពង់សោម និងចំពោះអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៃជនជាតិវៀតណាម នៅពាសពេញតំបន់ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់គាត់។ ជាពិសេស ភ័ស្តុតាងបង្ហាញថា៖

1. <u>អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយដោយបង្ខំ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈ</u>៖ ក្នុងតំបន់ស្វយ័តកំពង់សោម មាស មុត និងអ្នកក្រោមបង្គាប់របស់គាត់បានអនុវត្តគោលនយោបាយ បកក ដោយបង្ខំមនុស្សឲ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងបង្ខំជនរងគ្រោះឲ្យរួមសង្វាសនៅក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ដោយពុំមានការយល់ព្រម

ដោយសេរីរបស់ពួកគេនោះឡើយ ដែលបង្កើតបានជាការរំលោភសេពសន្ថវៈ។ គូស្រករជាច្រើនមិនបានទទួលនូវការជូនដំណឹងជាមុនពីការផ្សំផ្គុំដែលជិតកើតមានឡើងនេះទេ ឬបានទទួលដ៏តិចតួចបំផុត ហើយស្ត្រីមួយចំនួនត្រូវបានបង្ខំឲ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនឹងបុរស ដែលបានជ្រើសរើសដោយរបបនេះ ដែលជួនកាលជាយុទ្ធជនពិការដែលពួកគាត់មិនធ្លាប់បានឃើញពីមុន។ មាស មុត ក៏បានដាក់ឲ្យអនុវត្តផងដែរនូវវិធាន ដែលថាគូស្រករថ្មីត្រូវរួមដំណែកជាមួយគ្នាដើម្បីបង្កើតកូន។ បន្ទាប់ពីពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ “គូស្រករថ្មី” ជាញឹកញាប់ ត្រូវបានតាមដានមើលដោយអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់ មាស មុត ដើម្បីឲ្យប្រាកដថា ពួកគេបានរួមសង្វាសជាមួយគ្នា ដែលបង្ខំឲ្យទាំងបុរសទាំងស្ត្រីរួមភេទជាមួយគ្នា ដោយពុំមានការយល់ព្រមដោយសេរីរបស់ដៃគូម្នាក់ ឬទាំងពីរនាក់ឡើយ។ ការបង្ខំឲ្យមនុស្សពាក់ព័ន្ធក្នុងទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទដោយគ្មានការយល់ព្រមដោយសេរី ឬមិនអាចធ្វើបាន ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ហើយនៅក្នុងទស្សនៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មាស មុត និងអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់គាត់ បានប្រព្រឹត្តនូវឧក្រិដ្ឋកម្មនេះ។

2. <u>អំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើជនជាតិវៀតណាម៖</u> ថ្នាក់ដឹកនាំ បកក បានចាត់ចែងឲ្យមានការបោសសម្អាតក្រុមជាតិពន្ធុវៀតណាមឲ្យអស់ទាំងស្រុងពីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដោយជាដំបូង ភាគច្រើនតាមរយៈការបញ្ជូនខ្លួនអ្នកទាំងនោះឲ្យវិលត្រឡប់ទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាមវិញ និងនៅឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយការសម្លាប់ជនជាតិវៀតណាមទាំងអស់ដែលនៅសេសសល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ យុទ្ធនាការនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដោយការសម្លាប់នានា រួមមាន ការសម្លាប់អ្នកនេសាទស៊ីវិលជាច្រើននាក់ និងជនភៀសខ្លួនដែលត្រូវបានចាប់នៅឯសមុទ្រដោយកងកម្លាំងជើងទឹករបស់ មាស មុត។ នៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ និង ១៩៧៩ មាស មុត បានចេញបញ្ជាថា អ្នកទោសវៀតណាមដែលបានចាប់ខ្លួននៅឯសមុទ្រត្រូវសម្លាប់ចោលនៅនឹងកន្លែង ឬត្រូវយកមកដីគោក និងបញ្ជូនទៅសម្លាប់ចោល។ មិនដូចជាពួកអ្នកទោសថៃនោះទេ ដែលជីវិតរបស់ពួកគេនៅពេលខ្លះអាចត្រូវបានចរចាសម្រាប់កន្លែងណាដែលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមើលឃើញថាជាផលចំណេញខាងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងការធ្វើដូច្នោះ ការស្លាប់យ៉ាងជាក់លាក់ដែលបានកំណត់ឲ្យពួកវៀតណាមដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅឯសមុទ្រ ឬដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ មាស មុត នៅខេត្តក្រចេះ បញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា ពួកគេត្រូវបានសម្លាប់ដោយសារតែពួកគេគ្រាន់តែជាជនជាតិវៀតណាមប៉ុណ្ណោះ។

ដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមានចំនួន ៣២០ ទំព័រ ដែលជាការវិភាគលើអង្គសេចក្ដីអមដោយកំណត់សម្គាល់ចុងអត្ថបទចំនួនជាង ៤២០០ ដែលលើកយោងភ័ស្ដុតាងដែលប្រមូលបាននៅក្នុងអំឡុងនៃកិច្ចស៊ើបសួរ។ ភ័ស្ដុតាងនេះមានចំនួនប្រមាណជា ៧០០០ ឯកសារ និងសម្ភារៈសោតទស្សន៍ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងកំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយប្រមាណជា ១០០០ ឯកសារ, ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានដាក់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ប្រមាណជា ៦៥០ និងឯកសារសហកាល បកក និង កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជាច្រើន បញ្ជីអ្នកទោស ស-២១ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ប្រតិចារឹកសវនាការពីសំណុំរឿង០០១, ០០២/០១ និង០០២/០២ រូបថត ផែនទី សៀវភៅ និងអត្ថបទសិក្សាស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ជាច្រើន។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមានបំណងស្នើសុំឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្ដីទៅនឹងសារណាទាំងនោះ ជាសាធារណៈនៅក្រោយពេលមានការកោសលុបសមស្របដើម្បីការពារសន្ដិសុខ និងសិទ្ធិជាឯកជនរបស់សាក្សី និងជនរងគ្រោះ។

សូមរម្លឹកចំពោះអ្នកអានថា គ្រប់ជនសង្ស័យ និងជនត្រូវចោទ ឬបុគ្គលដែលបានបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះទាំងអស់ គឺត្រូវបានសន្មតថាគ្មានទោស លើកលែងតែ និងរហូតទាល់តែពិរុទ្ធភាពរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានបង្ហាញសក្ខីកម្មឲ្យហួសពីវិមតិសង្ស័យនៅក្នុងតុលាការ និងត្រូវបានតម្កល់ដោយបណ្ដឹងសាទុក្ខណាមួយ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង៖

លោកស្រី ហាយ៉ាត់ អាប៊ូ-សាឡេស
មន្ត្រីព័ត៌មានសាធារណៈ

ទូរស័ព្ទចល័តៈ +៨៥៥ (០)១២ ៤៨៨ ៩៣៦

សារអេឡិចត្រូនិកៈ abusaleh@un.org

លោក នេត្រ ភក្ត្រា
មន្ត្រីនាំពាក្យសាលាក្ដីខ្មែរក្រហម

ទូរស័ព្ទចល័តៈ +៨៥៥ (០)១២ ៤៨៨ ១៥៦

សារអេឡិចត្រូនិកៈ neth.phektra@eccc.gov.kh